

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžsk/5/2017
Identifikačné číslo spisu: 5016200112
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5016200112.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členiek senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. v právnej veci žalobkyne (sťažovateľa): Ing. S. E., narodená dňa XX.XX.XXXX, R., právne zastúpenej: JUDr. Sabína Hodoňová, advokát, ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA BEDNÁŘOVÁ & HODOŇOVÁ, Mariánske námestie 31, Žilina, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor pomoci v hmotnej núdzi a štátnych sociálnych dávok, Špitálska 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2015/10256-0002Zv zo dňa 20.11.2015, o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 21S/34/2016-35 zo dňa 2. novembra 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 21S/34/2016-35 zo dňa 2. novembra 2016 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2015/10256-0002Zv zo dňa 20.11.2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Žalobkyni p r i z n á v a nárok na náhradu trov konania na krajskom aj kasačnom súde.

Odôvodnenie

1. Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa ustanovenia § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2015/10256-0002Zv zo dňa 20.11.2015, ktorým žalovaný zamietol odvolanie sťažovateľa a potvrdil prvoinštančné správne rozhodnutie č. ZA1/OPvHN/SOC/2015/62236 zo dňa 09.09.2015, ktorým sa sťažovateľovi podľa § 25 ods. 2 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi (ďalej len „zákon“) odňala pomoc v hmotnej núdzi v sume 61,60 Eur mesačne od 01.08.2015. Náhradu trov konania krajský súd žalobkyni nepriznal.

2. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajský súd konštatoval, že žalobkyňa v žalobe namietala, že prvostupňový správny orgán a žalovaný, ktorý jeho rozhodnutie potvrdil, nesprávne právne posúdili vec, keď dospeli k záveru, že bola naplnená podmienka v zmysle § 10 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi, t. j. neúčast' žalobkyne na vykonávaní prác podľa zákona, pretože sa iba nedostavila na výzvu

správneho orgánu, čo však nie je odmietnutím, nepostačuje na konštatovanie nezúčastňovania sa na vykonávaní prác. Vo vzťahu k tejto námietke súd uviedol nasledovné.

3. Dňa 29.07.2015 prvostupňový správny orgán vystavil ponuku na výkon činnosti v rozsahu 32 hodín mesačne pre orgány daných činností, ktorým je mesto Žilina na obdobie od 14.08.2015 do 31.12.2015, ponuka bola žalobkyni zaslaná s výzvou, aby sa dňa 11.08.2015 o 10:00 hod. dostavila na Mestský úrad Žilina na prijatie ponuky a absolvovanie školenia BOZP. Zároveň bola aj poučená, že ak ponuku odmietne alebo po jej akceptovaní na výkon činnosti nenastúpi, bude jej v zmysle § 10 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi dávka pomoci v hmotnej núdzi znížená o sumu 61,60 Eur. Dňa 31.07.2015 bol poštovým doručovateľom robený prvý pokus o doručenie zásielky, ktorý bol neúspešný, druhý pokus dňa 03.08.2015 taktiež neúspešný, žalobkyňa si zásielku vyzdvihla až dňa 10.08.2015. Na výzvu úradu sa dňa 11.08.2015 o 10:00 hod. na mestský úrad nedostavila, a k danej ponuke sa nevyjadrila a v mesiaci august nevykonávala, resp. nezúčastnila sa ponúknutých činností v zákonom stanovenom rozsahu 32 hodín. Pokiaľ žalobkyňa v žalobe uviedla, že mala vedomosť o tom, že uzatvorí dohody, nakoľko bola v kontakte so zamestnávateľom, tak správny orgán dňa 11.08.2015 túto vedomosť nemal. Neúčast' na vykonávaní ponúknutých činností bez akéhokoľvek objektívneho dôvodu je považované za odmietnutie ponuky a má za následok zníženie dávky o sumu 61,60 Eur mesačne.

4. Vo vzťahu k dohodám o vykonaní práce zo dňa 12.08.2015 a zo dňa 23.08.2015 krajský súd konštatoval, že tieto nemali stanovený rozsah 32 hodín mesačne, preto žalobkyňa i napriek uzatvoreným dohodám o vykonaní práce bola povinná vykonávať ponúknuté činnosti v rozsahu 32 hodín mesačne.

5. Rozsudok napadol sťažovateľ včas podanou kasačnou sťažnosťou, v ktorej uviedol, že s napadnutým rozsudkom v celom rozsahu nesúhlasí z dôvodu uvedeného v § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p., teda z dôvodu, že správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

6. V ďalšom sťažovateľ v kasačnej sťažnosti uviedol, že:

- vo svojej žalobe zo dňa 02.02.2016 namietal nesprávne právne posúdenie veci správnym orgánom pri posudzovaní podmienok na zníženie dávok v hmotnej núdzi sťažovateľa, keď nedostavenie sa sťažovateľa na výzvu správny orgán vyhodnotil ako odmietnutie vykonávania činností, hoci zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi odmietnutie nevyhodnocuje ako dôvod zníženia dávky v hmotnej núdzi;

- rovnako namietal, že nebol povinný k účasti na vykonávaní prác v rozsahu 32 hodín mesačne, pretože mal uzatvorené dohody o pracovnej činnosti, na základe ktorých vykonával práce v dohodnutom rozsahu presahujúcom 32 hodín mesačne, resp. presahujúcom alikvotnú mesačnú časť takto ustanoveného rozsahu;

- súd nesprávne právne posúdil vec a bez ďalšieho prevzal argumentáciu správneho orgánu vo vzťahu k pojmu „odmietnutie ponuky“ hoci odmietnutie nie je dôvodom na zníženie dávky v hmotnej núdzi;

- súd ďalej nezobral do úvahy skutočnosť, že v mesiaci august 2015 sa stanovená činnosť mala vykonávať od 14. augusta 2015, t. j. nie po celý mesiac - nemožno tak konštatovať povinnosť výkonu činností v rozsahu 32 hodín, ale iba ich alikvotnú časť;

- zo znenia § 10 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi nemožno vyvodiť, že nedostavenie sa na stanovený termín a neospravedlnenie neúčasti možno považovať za odmietnutie ponuky na vykonávanie pracovnej činnosti;

- zákon podmieňuje zníženie dávky nezúčastnením sa na vykonávaní činností popísaných v § 10 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej za splnenia ďalších zákonných podmienok, a nie nedostavením sa v určenom termíne na určené miesto. Z nedostavenia sa zákon súčasne nevyvodzuje odmietnutie účasti na činnostiach. Nie je preto zrejmé, na základe čoho správne orgány a súd dospeli k záveru, že sťažovateľ odmietol vykonávanie činností, hoci podľa ustanovení zákona odmietnutie nie je dôvodom na zníženie dávky - dôvodom je iba neúčast';

- o tom, že sťažovateľ sa v stanovenom termíne prác v zákonom stanovenom rozsahu nezúčastnil hoci bol povinný, si správne orgány urobili záver predčasne. Nezúčastniť sa činností sa sťažovateľ mohol iba vtedy, ak by k takej účasti bola podľa zákona povinný. Vzhľadom na uzatvorené dohody o výkone pracovnej činnosti však sťažovateľ túto povinnosť nemal;

- ak sa sťažovateľ prác v mesiaci august 2015 nezúčastnil, v zmysle § 10 ods. 3 v spojení s § 10 ods. 5 zákona o pomoci v hmotnej núdzi neporušil svoje zákonné povinnosti. Správne orgány a súd tak nemohli konštatovať nedôvodnú neúčast' sťažovateľa na vykonávaní prác v mesiaci august 2015, pretože v zmysle § 10 ods. 5 zákona o pomoci v hmotnej núdzi nemal povinnosť sa ich zúčastniť;
- po vydaní rozhodnutia samozrejme prvostupňový správny orgán so sťažovateľom nekomunikoval ohľadom vykonávania prác v zmysle zákona;
- doklady o skutočne odpracovaných hodinách pritom správne orgány nežiadali a bez ďalšieho vydali rozhodnutie;
- súd svoje konštatovanie o tom, že sťažovateľ napriek dohodám o pracovnej činnosti mal povinnosť vykonávať činnosti v rozsahu 32 hodín mesačne žiadnym spôsobom neodôvodnil.

7. S ohľadom na uvedené mal sťažovateľ za to, že správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Nedostavenie sa sťažovateľa na výzvu správneho orgánu a neúčast' na výkone prác bola v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia vyhodnotená ako odmietnutie ponuky a toto odmietnutie následne ako splnenie podmienky na zníženie dávky v hmotnej núdzi v zmysle § 10 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi. S ohľadom na predložené dohody mal za nesprávne právne posúdenie veci konštatovanie, že sťažovateľ mal povinnosť vykonávať činnosti v zmysle § 10 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi v rozsahu 32 hodín mesačne, pretože s poukazom na § 10 ods. 5 zákona o pomoci v hmotnej núdzi táto jeho povinnosť zanikla rozdielom medzi dohodnutým rozsahom hodín zo závislej činnosti a 32 hodinami mesačne. Sťažovateľ nemal povinnosť vykonávať činnosti v rozsahu 32 hodín mesačne, nakoľko vykonával prácu na základe dohôd o pracovnej činnosti v rozsahu presahujúcom zákonom ustanovený počet hodín, resp. jeho alikvotnú časť.

8. Na základe uvedených skutočností a toho, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenil rozsudok krajského súdu tak, že rozhodnutie žalovaného zruší, vec mu vráti na ďalšie konanie a sťažovateľovi prizná právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

9. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedol, že dňa 29.07.2015 prvostupňový správny orgán vystavil ponuku na výkon činnosti v rozsahu 32 hodín mesačne pre orgány daných činností, ktorým je mesto Žilina na obdobie od 14.08.2015 do 31.12.2015, ponuka bola sťažovateľovi zaslaná s výzvou, aby sa dňa 11.08.2015 o 10:00 hod. dostavil na Mestský úrad Žilina na prijatie ponuky a absolvovanie školenia BOZP. Zároveň bol aj poučený, že ak ponuku odmietne alebo po jej akceptovaní na výkon činnosti nenastúpi, bude mu v zmysle § 10 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi dávka pomoci v hmotnej núdzi znížená o sumu 61,60 Eur. Dňa 31.07.2015 bol poštovým doručovateľom robený prvý pokus o doručenie zásielky, ktorý bol neúspešný, druhý pokus dňa 03.08.2015 taktiež neúspešný, sťažovateľ si zásielku vyzdvihol až dňa 10.08.2015. Na výzvu úradu sa dňa 11.08.2015 o 10:00 hod. na mestský úrad nedostavil, k danej ponuke sa nevyjadril a v mesiaci august nevykonával, resp. nezúčastnil sa ponúknutých činností v zákonom stanovenom rozsahu 32 hodín. Pokiaľ sťažovateľ v žalobe uviedol, že mal vedomosť o tom, že uzatvorí dohody, nakoľko bol v kontakte so zamestnávateľom, tak správny orgán dňa 11.08.2015 túto vedomosť nemal. Neúčast' na vykonávaní ponúknutých činností bez akéhokoľvek objektívneho dôvodu je považovaná za odmietnutie ponuky a má za následok zníženie dávky o sumu 61,60 Eur mesačne. Pokiaľ ide o dohody o vykonaní práce zo dňa 12.08.2015 a zo dňa 23.08.2015, tieto dohody nemali stanovený rozsah 32 hodín mesačne, preto sťažovateľ i napriek uzatvoreným dohodám o vykonaní práce bol povinný vykonávať ponúknuté činnosti v rozsahu 32 hodín mesačne.

10. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalovaný navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol a potvrdil rozsudok krajského súdu a sťažovateľovi nepriznal náhradu trov konania.

11. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 S.s.p. v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 1 S.s.p.), je prípustná (§ 439 S.s.p.) a bola podaná oprávneným

subjektom (§ 442 ods. 1 S.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná, preto napadnutý rozsudok krajského súdu postupom podľa § 462 ods. 2 S.s.p. zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie žalovaného vo veci samej zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 28. februára 2018 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

12. Predmetom kasačnej sťažnosti bol rozsudok krajského súdu č. k. 21S/34/2016-35 zo dňa 02.11.2016, ktorým súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa sťažovateľ domáhal ochrany svojich práv proti rozhodnutiu žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2015/10256-0002Zv zo dňa 20.11.2015, ktorým potvrdil rozhodnutie orgánu verejnej správy prvej inštancie č. ZA1/OPvHN/SOC/2015/62236 zo dňa 09.09.2015, ktorým sa rozhodlo, že sa sťažovateľovi odníma pomoc v hmotnej núdzi v sume 61,60 Eur mesačne od 01.08.2015 v zmysle ustanovenia § 25 ods. 2 zákona. Preto primárne v medziach kasačnej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako kasačný súd, preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci kasačného konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného, najmä z pohľadu či kasačné námietky sťažovateľa sú spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

Podľa § 10 ods. 3 zákona, ak v odsekoch 6 a 7 nie je ustanovené inak, dávka podľa odseku 2 sa znižuje o sumu 61,60 eura za každého plnoletého člena domácnosti, ktorý nie je v právnom vzťahu, ktorý zakladá nárok na príjem zo závislej činnosti,¹²⁾ a nezúčastní sa na základe písomnej dohody medzi úradom a obcou, rozpočtovou organizáciou alebo príspevkovou organizáciou, ktorej zriaďovateľom je obec, alebo právnickou osobou so sídlom na území Slovenskej republiky, ktorá organizuje alebo sprostredkúva dobrovoľnícku činnosť pre inú osobu s jej súhlasom v jej prospech alebo vo verejný prospech (ďalej len "organizátor dobrovoľníckej činnosti") v rozsahu 32 hodín mesačne na vykonávaní

- a) menších obecných služieb pre obec alebo rozpočtovú organizáciu alebo príspevkovú organizáciu, ktorej zriaďovateľom je obec,
- b) dobrovoľníckej činnosti,³³⁾ alebo
- c) prác na predchádzanie mimoriadnej situácii,²⁹⁾ počas vyhlásenej mimoriadnej situácie a pri odstraňovaní následkov mimoriadnej situácie.

Podľa § 10 ods. 5 zákona, ak je člen domácnosti v právnom vzťahu, ktorý zakladá nárok na príjem zo závislej činnosti,¹²⁾ mesačný rozsah menších obecných služieb, dobrovoľníckej činnosti alebo prác podľa odseku 3 písm. c) sa určí ako rozdiel medzi 32 hodinami a rozsahom dohodnutým v tomto právnom vzťahu. Ak v odsekoch 6 a 7 nie je ustanovené inak, dávka podľa odseku 2 sa znižuje o sumu 61,60 eura za každého plnoletého člena domácnosti, ktorý v príslušnom kalendárnom mesiaci nevykoná činnosť v rozsahu

- a) najmenej 32 hodín mesačne, ak rozsah činností v tomto právnom vzťahu je dohodnutý na najmenej 32 hodín mesačne,
- b) dohodnutom v právnom vzťahu, ktorý zakladá nárok na príjem zo závislej činnosti,¹²⁾ ak rozsah činností v tomto právnom vzťahu je dohodnutý na menej ako 32 hodín mesačne alebo sa na základe písomnej dohody medzi úradom a obcou, rozpočtovou organizáciou alebo príspevkovou organizáciou, ktorej zriaďovateľom je obec, alebo organizátorom dobrovoľníckej činnosti nezúčastní menších obecných služieb, dobrovoľníckej činnosti alebo prác podľa odseku 3 písm. c) v rozsahu určenom podľa prvej vety.

Podľa § 25 ods. 2 zákona, pomoc v hmotnej núdzi sa odníme, zvýši alebo zníži a vyplatí sa vo vyššej sume alebo v nižšej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na pomoc v hmotnej núdzi. Osobitný príspevok sa odníme, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na osobitný príspevok.

13. Zo súdneho a pripojeného administratívneho spisu žalovaného kasačný súd zistil, že sťažovateľ dňa 20.01.2015 podal u žalovaného Žiadosť o pomoc v hmotnej núdzi. Rozhodnutím prvoinštančného

orgánu verejnej správy č. ZA1/OPVHN/2015/62236 zo dňa 21.01.2015 bol sťažovateľ uznaný za fyzickú osobu v hmotnej núdzi a bola mu priznaná pomoc v hmotnej núdzi v sume 61,60 Eur mesačne od 01.01.2015. Priznaná pomoc v hmotnej núdzi sa následne sťažovateľovi znižovala v súvislosti s dokladovaním príjmu z dohôd o vykonaní práce, resp. zvyšovala vzhľadom na dokladovanie potvrdenia o absolvovaní rekvalifikačného kurzu, z dôvodu ukončenia pracovnej činnosti, z dôvodu vzniku nároku na aktivačný príspevok a pod. Dňa 10.08.2015 si sťažovateľ vyzdvihol zásielku, ktorá obsahovala Ponuku zo dňa 29.07.2015 v zmysle ustanovenia § 10 ods. 3 zákona na vykonávanie činností v rozsahu 32 hodín mesačne podľa pokynov organizátora činností, ktorým je mesto Žilina na obdobie 14.08.2015-31.12.2015. Súčasťou zásielky bola aj Výzva na preukázanie požadovaných skutočností, v zmysle ktorej bol sťažovateľ vyzvaný, aby sa dostavil dňa 11.08.2015 o 10.00 hod. na Mestský úrad v Žiline na prijatie ponuky a absolvovanie školenia BOZP s poučením, že ak ponuku práce odmietne alebo po jej akceptovaní na výkon pracovných činností nenastúpi, podľa § 10 ods. 3 zákona sa dávka zníži o sumu 61,60 Eur; zároveň nedoručenie tlačiva bude považované za odmietnutie ponuky s následkom zníženia dávky v hmotnej núdzi o sumu 61,60 Eur. Žalovanému bola dňa 19.08.2015 doručená Dohoda o vykonaní práce zo dňa 12.08.2015 uzatvorená medzi sťažovateľom a zamestnávateľom Proact Group, spol. s.r.o. na dobu najneskôr do 31.08.2015 a dňa 25.08.2015 bola žalovanému doručená Dohoda o vykonaní práce zo dňa 23.08.2015 uzatvorená medzi sťažovateľom a zamestnávateľom Ajilon Slovakia, s.r.o. na obdobie 24.08.2015 - 31.08.2015.

14. Orgán verejnej správy prvej inštancie rozhodnutím č. ZA1/OPvHN/SOC/2015/62236 zo dňa 09.09.2015 rozhodol vo vzťahu k sťažovateľovi podľa § 25 ods. 2 zákona o odňatí pomoci v hmotnej núdzi v sume 61,60 Eur mesačne od 01.08.2015 z dôvodu, že sťažovateľ ako príjemca ponuky na vykonávanie pracovných činností v rozsahu 32 hodín mesačne sa nedostavil dňa 11.08.2015 na Mestský úrad Žilina a ani svoju neúčast' neospravedlnil, čo je považované za odmietnutie ponuky s tým, že v prípade nedostavenia sa na určené miesto v určenom čase bol upozornený, že pomoc v hmotnej núdzi bude znížená o 61,60 Eur mesačne.

15. Žalovaný odvolanie sťažovateľa zamietol a prvoinštančné správne rozhodnutie potvrdil napadnutým rozhodnutím č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2015/10256-0002Zv zo dňa 20.11.2015 stotožniac sa s právnym posúdením orgánu verejnej správy prvej inštancie. Žalovaný mal za to, že sťažovateľ sa na Mestský úrad Žilina nedostavil, ponuku neprijal a na výkon činností v rozsahu 32 hodín nenastúpil, ani iným spôsobom úradu neoznámil svoje stanovisko v danej veci. Neúčast' na vykonávaní ponúknutých činností bez akéhokoľvek objektívneho dôvodu žalovaný považoval za odmietnutie ponuky a mal za následok zníženie dávky o sumu 61,60 Eur mesačne. Dodal, že žiadna z doručených dohôd nemá stanovený rozsah 32 hodín mesačne, preto sťažovateľ bol napriek uzatvoreným dohodám o vykonaní práce povinný vykonávať ponúknuté činnosti v rozsahu 32 hodín mesačne, čo neurobil, i keď na následok t. j. zníženie dávky o sumu 61,60 Eur, bol upozornený.

16. Právny názor krajského súdu vyjadrený v rozsudku, ktorým zamietol žalobu sťažovateľa na preskúmanie rozhodnutia žalovaného sa zhoduje s tým, ktorý vyjadril žalovaný v napadnutom rozhodnutí. Krajský súd konštatoval, že sťažovateľ bol poučený, že ak ponuku na výkon činnosti v rozsahu 32 hodín odmietne alebo po jej akceptovaní na výkon činnosti nenastúpi, bude mu v zmysle § 10 ods. 3 zákona dávka pomoci v hmotnej núdzi znížená o sumu 61,60 Eur s tým, že sťažovateľ bol povinný vykonávať ponúknuté práce v rozsahu 32 hodín i napriek uzatvoreným dohodám, pretože tieto nemali stanovený rozsah 32 hodín mesačne.

17. Naproti tomu sťažovateľ, už v správnej žalobe a následne aj v kasačnej sťažnosti namietal nesprávne právne posúdenie veci, pretože zákon podmieňuje zníženie dávky nezúčastnením sa na vykonávaní v § 10 ods. 3 zákona popísaných činností, a nie nedostavením sa v určenom termíne na určené miesto. Dodal, že z nedostavenia zákon súčasne nevyvodzuje odmietnutie účasti na činnostiach, odmietnutie nie je dôvodom na zníženie dávky - dôvodom je iba neúčast'. V ďalšom konštatoval, že sa len nedostavil na výzvu orgánu verejnej správy s tým, že nedostavenie sa nie je odmietnutím a nepostačuje na konštatovanie nezúčastňovania sa na vykonávaní prác. Zároveň poukázal na uzatvorené dohody o vykonaní práce, na základe ktorých v mesiaci august 2015 odpracoval spolu 43 hodín.

18. Kasačný súd po preskúmaní súdneho a pripojeného administratívneho spisu ustálil, že kľúčovou a pre rozhodnutie vo veci zásadnou otázkou, ktorá bola medzi účastníkmi konania sporná, bola otázka naplnenia podmienok pre zníženie dávky v hmotnej núdzi o sumu 61,60 Eur v zmysle ustanovenia § 10 ods. 3 zákona.

19. Na tomto mieste kasačný súd dáva do pozornosti, že jedným z hlavných znakov právneho štátu v oblasti tvorby práva vyjadreného v čl. 13 ods. 1 písm. a/ Ústavy Slovenskej republiky je súlad zákonnej právnej úpravy s Ústavou Slovenskej republiky, ktorá je nadradená všetkým ostatným prameňom práva. Podľa čl. 39 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky má každý právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok. Ustanovenie § 2 ods. 2 zákona špecifikuje pojem „základné životné podmienky“ tak, že základnými životnými podmienkami sú jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie. Na zabezpečenie týchto potrieb sa osobám, ktoré sú v hmotnej núdzi, poskytuje dávka v hmotnej núdzi. Hmotná núdza je podľa § 2 ods. 1 zákona stav, kedy príjem členov domácnosti nedosahuje sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu pracou, výkonom vlastníckeho práva alebo iného práva k majetku a uplatnením nárokov zabezpečiť príjem alebo zvýšiť príjem.

20. Z ustanovenia § 25 ods. 2 zákona vyplýva, že ak nastane niektorá zo situácií uvedených v tomto ustanovení, dávka sa znižuje o sumu 61,60 eur za každého plnoletého člena domácnosti.

21. K otázke ústavnosti zníženia, prípadne odňatia pomoci v hmotnej núdzi ako aj k otázke, či takýmto postupom dochádza k porušeniu práva na pomoc zo strany štátu, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok, sa vyjadril Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č. k. PL. ÚS 8/2014-41 zo dňa 27.05.2015: „Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádzal zo skutočnosti, že právo na pomoc v hmotnej núdzi, ktoré je potrebné na zabezpečenie základných životných potrieb podľa čl. 39 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy, treba vykladať ako príkaz právnomu štátu poskytnúť reálnu možnosť každému (nielen občanom Slovenskej republiky), kto sa ocitne v stave hmotnej núdze definovanej zákonom, zaistiť si pomoc aspoň na zabezpečenie minimálnych životných potrieb, ktorými sa podľa zákona č. 417/2013 Z. z. rozumejú jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie. Z pohľadu ústavného súdu však nie je v rozpore s ústavným príkazom vyjadreným v čl. 39 ods. 2 ústavy vyžadovať aktívnu participáciu osôb na zabezpečovaní ich základných životných potrieb, pokiaľ požadované činnosti nebudú neprimerané, neodôvodnené alebo zbytočne zaťažujúce. Zákon č. 417/2013 Z. z. požaduje výkon činnosti v rozsahu najviac 32 hodín mesačne, pričom prioritne ponecháva aktivitu na potenciálnom poberateľovi dávky (dobrovoľnícka činnosť) a až následne je dotknutá osoba povinná podriadiť sa ponuke na výkon menších obecných služieb, ktoré mu budú ponúknuté. Podľa Ústavného súdu SR treba mať na pamäti, že osoba, ktorá bude vykonávať požadované činnosti, bude zväčša vnímať svoju prácu ako prostriedok zárobku, či svojej užitočnosti a socializácie a nie ako právny mechanizmus ochrany pred krátením dávky. Ak cieľom napádanej právnej úpravy bolo zvýšiť efektivitu a adresnosť poskytovania štátnych finančných prostriedkov, aktivovať občanov v hmotnej núdzi a posilniť ich motiváciu pracovať, prvoradá je pozitívna motivácia týchto osôb na výkon požadovaných činností. Na podporu uvedenej argumentácie ústavný súd dodáva, že požadované menšie obecné služby vykonávané potenciálnymi poberateľmi dávky v hmotnej núdzi by mali smerovať k verejnému prospechu a blahu obce a celej jej komunity, teda aj tej riadne zamestnanej, z ktorej príjmov sa vytvárajú finančné prostriedky pre uvedené dávky. Táto skutočnosť má z pohľadu ústavného súdu chrániť potenciálnych poberateľov dávky pred neodôvodnenou pracou bez výsledku či zmyslu, ktorá by vzbudzovala zbytočný pocit dezilúzie.“

22. Ústavný súd Slovenskej republiky ďalej konštatoval, že požiadavka výkonu činností ustanovených v § 10 ods. 3 písm. a/ až c/ zákona ako podmienky na poskytnutie dávky v hmotnej núdzi „obstála v teste ústavnosti v plnom rozsahu, pretože napadnutá právna úprava nie je prejavom svojvôle zákonodarcu, lebo sleduje legitímny cieľ vo forme verejného záujmu, ani nepredstavuje taký intenzívny zásah do sféry hodnôt chránených ústavou, osobitne všeobecných ústavných princípov a tiež ľudských práv a základných slobôd, ktorými by bola zasiahnutá esencia dotknutého sociálneho práva. Uvedené závery

nepreukázali ani porušenie ústavného princípu rovnosti, čo znamená jednak vylúčenie svojvôle pri odlišovaní subjektov a práv a jednak zákaz diskriminácie ako imanentnej súčasťou právného štátu.“

23. Aj z dôvodovej správy k zákonu č. 417/2013 Z. z. vyplýva, že pri poskytovaní pomoci v hmotnej núdzi sa kladie dôraz na zásluhovosť poskytovania, čo znamená, že výšku dávky v hmotnej núdzi je možné podmieniť aktívnou účasťou občana na riešení svojej životnej situácie. Aktívna účasť občana prostredníctvom dobrovoľníckej činnosti podľa názoru kasačného súdu prispieva k jeho socializácii, k zvýšeniu pocitu užitočnosti, k znovuosvojeniu si pracovných návykov, k zlepšeniu podmienok uplatnenia sa na trhu práce a tým k zvýšeniu možnosti dostať sa z hmotnej núdze. Je potrebné dodať, že dobrovoľnícke činnosti v zmysle § 10 ods. 3 zákona nespádajú pod zákaz nútenej práce alebo povinnej práce v zmysle dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 29 o nútenej alebo povinnej práci. Naopak, úmyslom zákonodarcu bolo prostredníctvom pracovnej činnosti uvedenej v tomto ustanovení motivovať občana v hmotnej núdzi, aby sa aktívne podieľal na riešení svojej finančnej situácie a aby dlhodobo pasívne nezotrával na dávke v hmotnej núdzi.

24. Vo svetle uvedeného kasačný súd dáva do pozornosti, že sťažovateľ na základe dohôd o vykonaní práce zo dňa 12.08.2015 a 23.08.2015 v mesiaci august 2015 odpracoval 43 hodín, čím splnil podmienku ustanovenia § 10 ods. 3 zákona vyžadujúcu výkon činnosti v rozsahu 32 hodín mesačne. Tým, že sťažovateľ si v mesiaci august 2015 splnil zákonnú povinnosť dobrovoľníckou činnosťou, nebol povinný podriadiť sa ponuke na výkon ponúknutých obecných služieb. Iný ako uvedený záver nemohol kasačný súd posúdiť inak, ako odporujúci zákonu. Navyše nemožno súhlasiť s takou interpretáciou ustanovenia § 10 ods. 3 zákona, akú použili orgány verejnej správy, keď nereagovanie sťažovateľa na Ponuku vyhodnotili bez ďalšieho (predovšetkým bez prihliadnutia na uzatvorené dohody) za odmietnutie ponuky. Kasačný súd zdôrazňuje, že nedostavenie sa sťažovateľa v určenom termíne na určené miesto (s prihliadnutím na fakt, že ponuka bola sťažovateľovi doručená deň predtým, ako sa mal dostaviť na jej prijatie na Mestský úrad v Žiline) nie je možné v zmysle zákona vyhodnotiť ako odmietnutie ponuky a na základe odmietnutia ponuky konštatovať nezúčastňovanie sa na vykonávaní prác s následkom zníženia dávky o sumu 61,60 Eur, hoci sťažovateľ preukázateľne v predmetnom mesiaci na základe dobrovoľníckej činnosti odpracoval 43 hodín.

25. Kasačný súd na základe uvedeného ustálil, že ak orgány verejnej správy napriek uvedenému ustálili splnenie predpokladov na postup v zmysle ustanovenia § 10 ods. 3 zákona, nemožno takýto ich postup vyhodnotiť ako zákonný. V preskúmvanej veci tak kasačný súd dospel k záveru, že žalovaný v predmetnej veci nepostupoval v intenciách citovaných právnych noriem a preto nerozhodol zákonne, keď potvrdil prvoinštančné rozhodnutie napadnuté odvolaním sťažovateľa. Rovnako pochybil krajský súd, ak považoval napadnuté rozhodnutie žalovaného za súladné so zákonom.

26. Kasačný súd tak dospel k záveru odlišnému ako formuloval v napadnutom rozhodnutí súd prvej inštancie, pretože záver orgánov verejnej správy oboch stupňov v danej veci nepovažuje za zákonný. Z uvedených dôvodov kasačný súd vyhodnotil námietky sťažovateľa obsiahnuté v kasačnej sťažnosti za dôvodné, spôsobilé spochybníť správnosť napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, a teda relevantné na vyhovie kasačnej sťažnosti.

27. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností a po vyhodnotení námietok sťažovateľa rozhodol kasačný súd tak, že rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 2 S.s.p. zmenil tak, že rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

28. V ďalšom konaní bude povinnosťou žalovaného postupovať vo vyššie načrtnutej línii, prejednať vec v medziach podaného odvolania, dôsledne sa vysporiadať so všetkými námietkami sťažovateľa, znovu vo veci rozhodnúť a svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť najmä s poukazom na skutočnosť, že sťažovateľ nebol povinný zúčastniť sa na vykonaní ponúknutých prác.

29. O nároku na náhradu trov konania na krajskom aj kasačnom súde rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že úspešnému sťažovateľovi nárok priznal (§ 467 ods. 1 a 2 S.s.p. a analogicky podľa §

167 ods. 1 S.s.p.). V zmysle ustanovenia § 467 ods. 1 a 2 S.s.p. a analogicky podľa § 175 ods. 2 S.s.p. o výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

30. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyselne (§ 139 ods. 4 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.